

Sava Stepanov

REZIME: VUČINIĆ 2008.

Novosadski slikar i grafičar Ljubomir Vučinić je, tokom ove prve decenije novog veka, dosegao svoje zrelo stvaralačko doba. Njegova umetnost se konstantno razvijala tokom celokupnog dosadašnjeg delovanja – tokovima jednog skladnog i logičnog kontinuiteta u kojem je svaka plastička ideja višestruko istraživana, proveravana i realizovana, bila povod za nova nastojanja i ostvarenja. Taj kontinuitet je započeo ranim postakademijskim crtežima (i grafikama) u kojima se plasticitet lista gradio multipliciranim potezima po hartiji, sve do ostvarenja jedne kompaktne linijske strukturiranosti; sve do jasno regulisane i iskazane tihe i postojane ekspresije. U slikama se ekspresivnost određivala bojom. Istini za volju, Vučinić je boju nanosio poput slikara koji su naginjali analitičkom slikarstvu. U svom „fasadnom“ izgledu ova pikturalna koncepcija je bliska minimalizmu, monohromiji, geometriji, racionalistički formiranoj pikturalnoj jedinici. Iako se radilo o jednostavnom prekrivanju hartije (ili platna) i formiranju pikturalne površine – jedinog elementa koje slikarstvo ne deli ni sa jednim drugim sistemom slika – struktura takvih slika je ipak sačuvala umetnikovu senzibilnost: sasvim je izvesno da se u tim slikama Ljubomir Vučinić nije lišio ekspresivnosti, poetičnosti, neki put čak lirske iskrenosti. Vidljivi potez, trag ruke kao najverodostojniji dokaz umetnikovog „prisustva u slici“ odavaće njegovu uzbuđenost pred impulsima sveta i sveta umetnosti. Na velikim hartijama ovaj umetnik je monohromijski zagušivao površinu (analitičko slikarstvo), ali je, često, uz vertikalne ivice dodavao tanke „lajsne“ druge boje. U višečlanim plošnim-zidnim instalacijama, upravo susretanjem tih ivica, ostvarivan je zanimljiv optički ritam vertikala. Pogotovo je taj fenomen jednoličnog, ponavljajućeg ritma, delotvoran u monumentalnim slikama, na velikim formatima u kojima se doima poput jasno izrečenih interpunkcijskih znakova u vizuelnim složenicama, u svojevrsnim pikturalnim rečenicama. Njegova samostalna izložba u prostranoj pančevačkoj Galeriji savremene umetnosti, pre nekoliko godina, ubedljivo je manifestovala jedan kristalno jasan, vehementno iskazan i definisan koncept u kojem se osobeni pikturalni izraz prikazuje samim sobom – umetnik nema nikakvih drugih pretenzija nego da sliku prepusti vlastitoj konstituciji, zasebnoj ontologiji, sopstvenoj pikturalnoj egzistenciji.

Tokom 2008. godine, na tragovima takvih nastojanja u prethodnom periodu, Ljubomir Vučinić ostvaruje dela kojima je prezentovana sva širina umetničkog delovanja unutar jedne konceptijske zamisli realizovane u različitim medijskim mogućnostima:

a) slike (Pariz: U (i O) tranziciji; Ečka, Susret akvarelista; Vršac, Tragom Paje Jovanovića);

b) slike – instalacije (samostalna izložba u Galeriji 73, Beograd; Projekat Senke – Noć muzeja, Novi Sad; Umetnost u Vojvodini danas: slikarstvo – u više vojvođanskih gradova);

c) oblikovani prostor (samostalna izložba u Likovnom salonu KC, Novi Sad).

Slikarstvo je bazično polazište Vučinićevog delovanja. Tokom boravka i rada u dve kolonije tokom protekle 2008. godine, ovaj umetnik se bavio slikarstvom u kojem je dominantan problem pikturalne površine. Na susretima akvarelista u Umetničkoj koloniji Ečka

nastali su monohromijski akvareli – površina je prekrivana bojom (monohromija), tako da su ostali vidljivi potezi i tragovi četke. Osim toga, Vučinić je sačuvao i one partije koje su nastajale spontanom curenjem i razlivanjem vodom rastvorenih pigmenata. To je doprinelo autentičnosti ovih ostvarenja, afirmišući pri tom zasebni akvarelistički štimung i senzibilitet. U vršačkoj koloniji „Tragom Paje Jovanovića“ Vučinić je slikao slike monumentalnih formata i geometrijskog pikturalnog koncepta. Taj geometrizam nije lenjirskog karaktera nego slobodnijeg, čak ekspresivnog tipa. U tom maniru su tretirani i monohromijski slojeviti namazi: slikar je insistirao na izražavanju vlastitih emocija, te su i ovde vidljivi tragovi i ritmovi njegovog gestualnog ponašanja pred platnom. Ečanski akvareli, i vršačka pikturalna ostvarenja poseduju tipični spoj umetnikove konceptijske discipline sa vlastitim slikarskim senzibilitetom. U takvim slikama boja ostaje neprikosnoveni, najznačajniji, čak ekskluzivni, element jednog modernističkog projekta kojim se ostvaruje autentičnost i zasebnost slike-bića.

Ljubomir Vučinić je slikom učestvovao i u izložbenom projektu „U (i O) tranziciji“ postavljenoj u Galeriji Kulturnog centra Srbije u Parizu. Ova konceptijska postavka je obuhvatila devetero novosadskih umetnika (Grozđanić, Tišma, Vojvodić, Despotovski, Janičić, a zatim Brtka, Ugren, Gubik i Vučinić), koji su autentičnim umetničkim delom reagovali na manifestacije tranzicijske krize. I dok je prvih pet nabrojanih umetnika tranziciju „ilustrovala“, problematizovala i razmatrala najrazličitijim oblicima kritičkog realizma – Vučinić i ostali slikari apstrakcije su na krizne manifestacije reagovali slikarskim načinom, čistim slikarskim postupcima, autentičnim pikturalnim rezultatima. Jednostavna monohromijska slika presečena je zlatnim vertikalnim ponavljajućim linijama. Osim vlastitim habitusom, sopstvenom plastičkom strukturom – Vučinićeva pikturalna jedinica ne pretenduje na sadržinsko značenje ili poruku. Njegova reakcija je tipično modernistička – „umetnost ima pravo na zasebnost ne da bi se izdvojila nego da bi bila primer drugim znanjima i praksama“ (Menna). Takva umetnost, ipak, poseduje određeno angažovano dejstvo jer posmatraču nudi plastičke principe – neekspresionizam, racionalizam, geometriju, konstrukciju – poput svojevrsnog „recepta“ za ustanovljavanje odnosa prema kriznom svakodnevju još uvek aktuelne prekretnice vekova.

Monumentalne **slike-konstrukcije** predstavljaju inovacijsku pojavu u Vučinićevoj umetnosti. Jednostavne geometrijske formalne tvorevine sazdane su od aluminijskih nosača-rešetki za koje su, vidljivim zavrtanjima, pričvršćene jednostavne pravougaone crne lesonit ploče. Mondrijanovski raspored tih ploča sugerše čvrstu napomenu da se ovde, ipak, radi o slikama. Ove slike nisu naslikane nego su napravljene i to svakako doprinosi njihovom višeznačnom dejstvu jer se istovremeno mogu posmatrati: a) kao plošne tvorevine koje, postavljene na zid, evociraju izgled klasične geometrijske slike; i b) kao svojevrsne konstrukcije koje vise u prostoru podrazumevajući, poput prostornih instalacija, percepciju tokom ophoda. Zahvaljujući otvorima u tim slikama-konstrukcijama izuzetno je značajno sugestivno učesće prostora-oblika i prostora-sredine. Sve to Vučinićevim konstruktima obezbeđuje bogato plastičko dejstvo.

Ove radove Ljubomir Vučinić je prezentovao tokom maja 2008. godine. Premijerna prezentacija je ostvarena u „Noći muzeja“ i podrazumevala je, osim same slike-instalacije, i svetlosne efekte. Dinamična i razučena senka ostvarena zbog prozirne geometrijske struk-

ture na okolnim zidovima, znatno je proširilo plastično „rasprostiranje“ rada i njegovo dejstvo – dajući ovoj čvrstoj konstrukciji jedno specifično eterično, skoro lirsko dejstvo i značenje.

U Galeriji 73 u Beogradu, Vučinićevu samostalnu postavku činila su dva velika objekta okačena o galerijski strop. Autor je ostvario kompleksnu instalaciju u kojoj su dobro i efektno uodnošene mase i pravci rasprostiranja velikih crnih površina. Tako je ostvarena nesvakidašnja inscenacija i reorganizacija galerijskog prostora koji je, zahvaljujući Vučinićevoj postavci, i sam postao umetnički produkt i tvorevina. Umetnik je ostvario prostor sa autentičnim artističkim značenjem, ambijent koji je dozvoljavao posmatraču izravno učestvovanje, te najdirektnije taktilno iskustvo usred neobične prostorne geometrijsko-konstruktivističke arhitekture.

Tokom nekoliko postavki „putujuće“ izložbe „Umetnost u Vojvodini danas: slikarstvo“ (premijerno u Šidu, a zatim Sremskoj Mitrovici, Indiji, Zrenjaninu, Subotici, Vršcu i Novom Sadu) Vučinićeve slike-instalacije su postavljane u različite galerijske ambijente, uodnošane su sa različitim prostornim dimenzijama, postavljane su na zid, na pod, visile su u prostoru. Svaka pozicija je donosila drugačiji rezultat. U plastičkom smislu sve te situacije uticale su na transformaciju same konstitucije ovog rada u sliku-predmet, u objekat, u prostornu instalaciju. Dakako, od mesta do mesta, umnožavale su se plastičke poruke i značenja, menjao se vizuelni izgled i poetski smisao Vučinićevog dela.

Tokom oktobra meseca, zbog renoviranja zgrade, prestao je da radi Likovni salon Kulturnog centra Novog Sada. Tu situaciju Ljubomir Vučinić je kreativno iskoristio. On u zatvorenoj galeriji postavlja prostornu instalaciju koju je moguće sagledavati samo spolja, sa ulice. Na tri galerijska prozora Vučinić lepi srebrnu foliju i izrezuje karakteristične otvore za posmatranje. Otvori su, poput svojevrsnog nišana, usmereni na sagledavnje unutrašnje instalacije sazdane od isečenih delova folije sa prozora sada nalepljenih na zid (situacija: pozitiv-negativ) i nekoliko sajli koje poput pravih vertikalnih linija vise okačene o plafon galerije... Zapravo, Vučinić je napravio „postvarene“ crteže – linije su predstavljene žicom, na zidu su crne geometrijske fleke na širokoj plohi beline zidova. Međutim, ovde se radi o svojevrsnoj inverziji – taj postvareni crtež je i dalje apstraktan, fiksijski, nedodirljiv. Njegova stvarnosna konkretnost je zatumljena u nedostupnom prostoru te on funkcioniše samo u vizuelnom smislu. Čak bi se moglo reći da je celokupnom preoblikovanom i artifičiranom prostoru ukinuta primarna konkretnost – u njega se ne može ući, ne mogu se dodirivati zidovi, pod, viseće sajle, nalepljene folije... Posetiocu je zakinuto ono što je bilo moguće tvorcu ove prostorne instalacije. Zbog toga, čini se, sve ostaje na nivou vidljive situacije, čak na nivou svojevrsne iluzije koja se doživljava iz jednog od tri moguća prozorska aspekta koje je umetnik odredio posmatraču...

* * *

Ljubomir Vučinić je umetnik u punoj stvaralačkoj zrelosti. Njegov opus se, tokom više od tri pune decenije, razvijao tokovima skladnog i logičnog kontinuiteta. U tom opusu konstantno se vodilo računa o autentičnosti izraza, o poštovanju ontološke strukture umetničkog dela (crteža, slike, grafike, instalacije). Karakterističnost aktuelnih Vučinićevih ostvarenja čine postupci transformisanja čistih crtačko-pikturalnih ideja u trodimenzionalne,

prostorne situacije. Pri tome umetnik nastoji da sačuva autentičnost pikturalnog plastičnosti, ali i da iznađe konkretne prostorne, konstruktivne situacije. On zapravo nastoji da oprostorenjem svojih slikarskih zamisli učini svoje ideje i osećanja stvarnim, dotičnim, opipljivim. Istovremeno, sve se može posmatrati u okruženju svojevrstne „ikonosfere“ o kojoj tako ubedljivo govori Mječislav Porempski, o našoj „zatranosti“ slikama najrazličitijeg karaktera, ali ponajviše onima koje su elektronskog porekla. Taj elektronski protok slika sve više nas uvodi u nekakve virtuelne situacije gde se interpretacija stvarnosti pretvara u vlastiti surogat. Zbog toga se javlja, bar u našem najbližem, vojvođanskom umetničkom okruženju, interesantan fenomen pravljenih slika. One nastaju bez upotrebe slikarskog alata i materijala. Ipak, njihova konačna plastična konstitucija ostaje pikturalna i ne može se porediti sa stanjem i filozofijom ansamblaža ili kolaža. Te slike su, uglavnom, apstrakcijske provinijenције i nemaju nameru da stvaraju i afirmišu iluziju nego da budu dosledne, konkretne slike-predmeti. Vučinićev rad sa slikama-konstruktima, sa oprostorenim slikama i slikom-prostorom – zasigurno je deo ukupne borbe za stvaranje slike koja neće biti deo uniformne globalističke hipokrizije... Ili se na celokupnu stvaralačku delatnost Ljubomira Vučinića može gledati kao na sasvim iskreno nastojanje da se, na sasvim personalan način, iskaže jedno zasebno osećanje sveta i vremena u kome živimo, da se iskaže specifična umetnička misao i sasvim osobena likovna poetika.